

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ES MEZŐGAZDASÁGI LAP

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
TULAJDONA.
TELEFON: 158 szám.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN HÓ 1.-ÉN ÉS 15.-ÉN

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lei, rendes tagdíja évi 200 lei, kisgazdák, gazdatisztek és gazd. alk. részére 150 lei. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lej pótdíj ellenében kapják.

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:
TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA.

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lei Negyed évre 100 lei
Fél évre 200 lei Egyes szám 8 lei

Az erdélyi szürke (fehér) szarvasmarháról és egyebekről.

Irta: dr. Szentkirályi Ákos.

Több cikket közölt az Erdélyi Gazda 1925-ben is az erdélyi szürkemarha érdekében. Az egyikben sorra került K. B., magyarországi veterán írónak a Köztelek 1925. 4. számában megjelent azon jóslatos kijelentése, hogy: „a magyarfajta szarvasmarha korszaka elmult...”

Ez a kijelentés jutott eszembe, úgy egy esztendővel ezelőtt, amikor kezembe került a Köztelek 1930. 13. száma, amiben olvastam, hogy *Jármy Menyhért* m. kir. gazdasági főtanácsos *Kotaje* magyar szarvasmarha tenyésztésében, a Szabolcs vármegyei Szarvasmarhatenyésztő Egyesület bíráló bizottsága, törzskönyvi bírálatot tartott. Neves gazdák és tenyésztők valának a bizottság tagjai. Általános elismerésben részesült a céltudatosan és szakszerűen vezetett tenyésztés kiváló kiegyenlítetttsége, a tehének arányos, tisztes külseje. Mindezek eredményeként 43 tehén és 10 bika került a törzskönyvbe.

Néhány hét előtt zajlott le a budapesti 1931. esztendői országos mezőgazdasági és állatkiállítás. Lapozgatva katalógusában látom, hogy a Kótajival együtt 18 magyarfajta tenyésztés szerepel 80 bikával és 24 tehénnel együttesen. Köztük a sarkadi-, mezőhegyesi-, egrifőkáptalani-, kalocsai érseki-uradalmak, régi, híres tenyésztései.

Hallom és olvasom, hogy itt is, ott is megmozdultak Magyarországon a gazdák egyesületek alakítása céljából, a hazai szürke szarvasmarhafajta tenyésztés fejlesztésére, védelmére. Mert, hát — azt mondják az érdekeltek — az általános gazdasági körülmények, a takarmánytermesztési, a legelők javítási stb. viszonyok még nem tudtak olyan intenzív válni, hogy valamelyik bőtejelő, gyorsan fejlődő, hizodalmas fajtára áttérni tanácsos lenne. Még nem jutottunk odáig, hogy a szürke ígás ökrökre ne lenne feltétlenül szükségünk és ne elégedhetnénk meg a 2000—2500 liter tejet adó szürke tehennel — mondják az érdekeltek. De még mást is mondanak és írnak.

Azt is, hogy most már hiteles adatok bizonyítják, miszerint a csődbejutott gazdák közül nagyon soknak a részletfizetésre vásárolt traktorok, cséplőgépek, műtrágyák, külföldi fejőstehenek, baromfiak okozták a veszteséget. Ezeknek a hitelezői voltak a legürelmetlenebbek, sürgetve az árverezést.

Érdekes levél jelent meg „*Magyar marha-export Dél-Amerikába*” cím alatt a Pesti Napló május 10-iki számában. A *Sant Anna do Paranahyba*-ból keltezett levél írója, dr. Szendy Attila közli, hogy bejárta Brazília belsejének óriási területű fensíkját, a *Matto Grosso*-t, látta, mennyire elmaradt az állattenyésztés és hogy az ottan, rendkívül egyszerű módon tartott zebumarha husa nem alkalmas kivitelre. Észrevette, hogy ennek a Németországnál jóval nagyobb területnek gazdasága fejlődni akar. Megállapítja, miszerint annak a vidék-

nek olyanok a legelői, mint a Hortobágy. A szép nagytestű magyar szürke szarvasmarha éppen odaváló, mert értékes tulajdonságai — exportképes husa — mellett nem igényes, türi a természet szeszélyeit. Közli a levél írója, hogy próbálkoztak ott már másféle európai marhával, de azok nem váltak be. És megérlelődött benne az a gondolat, hogy „a magyar állatexport ezen a piacon is kísérletet tehetne.” Közli a levél írója, miszerint „tapasztalatairól már hivatalos uton is tett jelentést.”

Kíváncsi vagyok, mit mondanak mindezekhez odaát, akik már jó ideje hangoztatják, hogy: elmult már a magyar szarvasmarha fajta ideje. És, hogy mennyire fogják kitolni az elmulás idejét azok a próféták, akik „a mindenüvé külföldi fejősmarha” iskolájában nőttek fel. Amikor fekete listára került, aki a hazai fajták mellett kardoskodott. De arra is kíváncsi vagyok: lesz-e foganatja dr. Szendy Attila hivatalos jelentésének odaát és, ismertette levelének itt, minálunk.

Ugy veszem észre, itt Erdélyben is megmozdult már a szürke magyarfajta szarvasmarhatenyésztők lelkiismerete. Nem lévén hajlandók szó nélkül hagyni állattenyésztésünk hivatalos irányítójának azt a kijelentését, hogy az erdélyi szürke (fehér) szarvasmarha: meghalt — a murit.

Jól tette *Klein Albert*, hogy megírta az Erdélyi Gazda 1931. évi 9. számában „*Az erdélyi fehér szarvasmarha halálára*” című cikkét. Alapos körültekintéssel, a gazdálkodó eszével küzd az ellen az irányzat ellen, amelyik halálra szánta a szürke marhát. A szamosmegyei mezőgazdasági kamara területén.

Megnevezett okos cikkével azonban csak az első lépést tette *Klein Albert*, a fontos közügy érdekében. Rá kell szánja magát arra a második lépésre, hogy minél több érdekelt gazda aláírásával kérje, sürgesse az E. G. E. elnökségét, miszerint hívja értekezletre szürkemarhát tenyésztő gazdáinkat, felbresztve a hosszú ideje szunyókáló állattenyésztési szakosztályt. Harmadik lépésként felszólítania kell pennaforogató gazdáinkat, hogy minél többször, minél behatósabban írjanak a szürke marhatenyésztés érdekében szaklapokban, napilapokban egyaránt, szakszerűen.

„Közvélemény”-t kell teremteni. Meggyőzni kell a meggyőzendőket, hogy mégis csak a gazdaközönség tudja, éri legjobban, mi az, ami neki való, hogy miből-mitől remélhet több, biztosabb hasznot. A kormányt igyekezni kell felvilágosítani, hogy állattenyésztési dolgokban a gazda, a gazdálkodó a legilletékesebb szakértő. És hogy könnyen tévedhet állattenyésztési kérdésben, aki nem méltatja kellő figyelemre a mezőgazdaság egyes ágainak egymásra hatását, jelenlegi állapotát és hogy hová fejlődhetnek, miként módosulhatnak a jövőben.

Ugyancsak a most lezajlott budapesti állatkiállítás katalógusából böngésztem ki, hogy

az idegen fajták csoportjában kimutatott 652 állat tenyésztői között 52 nagytenyésztő és 206 kistenyésztő szerepel — számításon kívül hagyva azokat, akiket nem tudtam hová soroljam. Kitűnik a katalógusból, hogy odaát már 22 szarvasmarha tenyésztési szövetkezet létezik és hogy a nagytenyésztők éppen úgy, mint a kistenyésztők közül a legtöbb, valamilyen szövetkezet tagja.

Nálunk magyar tenyésztőink — tudomásom szerint — még nem alakítottak szarvasmarhatenyésztési szövetkezetet. Szász gazdáink már alakítottak. A medgyesvidékiről olvastam már régebben, hogy 239 tenyésztőnek 589 simentáli tehene állott állandó ellenőrzés alatt, törzskönyveléssel, tejellenőrzéssel. Kolozsvári gazdáinknak is volt szürkemarha tenyésztő szövetkezetük. Már nincs. Tudni kell ugyanis, hogy a szászok a szépirodalmat is, színházat is, bankokat is pártolják, de tenyésztőszövetkezetek alakítása dolgában is fáradoznak. Mivelhogy tudják — mitől erősödik a nációjuk fundamentuma. Már pedig a gazdasági válság kátyujából csupán a szövetkezés erejével tudunk kiszabadulni. Szarvasmarha tenyésztésünket sem tudjuk a mai válságban szövetkezés nélkül fellendíteni, kellő hasznot hajtóvá fejleszteni. — Kormánysegítés, részletfizetés, szállítási és vámkedvezmény, külföldi kölcsön és hazafias felbuzdulás: partra segíthetik a fuldokló kisgazdát — biztos révben talpraállítani nem tudják. Az egyedül állókat elsodorja a világverseny. A világon mindenütt folyton erősödő szövetségáramlás, a termelés mindenik ágában. A petróleumtól a gyémántig, a gombostűtől a repülőgépig, a tojástartól a buzáig.

Bölcsen megértette „*Korunk intő szavát*” a magyarországi *Földműves Szövetség*, amikor a *Grabovszky Miklós* államtitkár által kezdeményezett *gazdatitkári* intézményt megszervezte. Oktatója, mindenféle gazdasági ügyben, eljárója, tanácsadója a gazdáknak a község által, avagy a gazdakör, vagy a hitelszövetkezet által alkalmazott, működése helyén lakó gazdatitkár. Ugyanazonos tehát a hivatása, mint a milyent a néhány községből alkotott körzetben lakó vándortanítónak szánt az E. G. E. 1924. évi közgyűlés határozata.

Odaát két esztendő óta már száz gazdatitkárt helyezett el a Központ. Nálunk hat esztendő óta vajudik a közgyűlés határozata. Az eredmény: a marosmegyei gazdaszövetség által felkért egyetlenegy apostol, aki — amikor a Szövetség anyagi ereje engedi — községről községre vándorolva, előadásokat tart, tanácsot ad.

Dr. Szentkirályi Ákos.

A „CERESANT”

amely higany és más nagyértékű anyagból van előállítva, minden mezőgazda univerzális

szárazpáca.

Termelési költségek redukálása a mezőgazdaságban.

Közli: Katona Ottó.

A rentabilis gazdálkodás alapját az alacsony termelési költség képezi. A haszon növelése csak két módon lehetséges. Vagy emeljük az eladási árakat, vagy csökkentjük a termelési költségeket. Az eladási árak alakulását egyes gazdák nem befolyásolhatják a maguk javára, mert az a világi piaci kereslet és kínálat viszonyától függ.

A termelési költségek legnagyobb részét — cca 60—70%-át — a talaj megmunkálása és ahhoz felhasznált erőszükséglet képezi. Ezeknek a költségeit minden gazda maga redukálhatja minden külső befolyástól mentesen az okszerű mechanikus üzemre való áttéréssel.

A mezőgazdasági termények rohamos áresését az amerikai gazdák a termelési költségek redukálásával igyekeznek ellensúlyozni. Teljes mechanizálással sikerült is ezt a célt elérniük. A megejtett vizsgálatok minden esetben azt igazolták, hogy az alacsony termelési költségeket nagy teljesítményű, gyorsan dolgozó gépek használata, megfelelő talajművelés és szakszerű üzemvezetés eredményezték.

Jellemző példa erre *Stanley Hatfield, Abilene* (Kansas) kinek adatai a következők: Nevezett 140 acker (56 hektár = 97 kat. hold) területen 3080 bushel (à 27.2 kg.) búzát

termelt, ami megfelel 83776 kg.-nak, vagyis kat. holdanként 853 kg. Tehát olyan közepesen jó termés, amit normális időjárás mellett a mi gazdáink is elérnek. Termelési költsége az alanti összeállítások szerint per bushel — 25 cent, = 43'13 lei (per 27.2 kg.), *megfelel kg.-ként 1'58 leinek.*

Hatfield számítási alapul vett a traktor részére évi 75 munkanapot. Ez elég pesszimistikus számítás, mert hiszen a traktort az év többi részében is feltudja használni egyéb gazdasági munkákra.

Leírás a traktor értékéből	123—	dollár, Lei	20910—
Kamatvesztés	30'10	" "	5117—
Javítási költségek	34'40	" "	5848—
Biztosítási díj	7'50	" "	1275—
Adó	23—	" "	3910—
	218—	dollár, Lei	37060—

ezt az összeget elosztva 75 munkanapra, 1 napi munkára jut ... .. 2'91 dollár, Lei 49470

Napi üzemköltségek:

napi 10 órai munkánál			
75 liter = 58 kg.	1'03	" "	221—
napi olaj- és zsírfogyasztás (modern gépnél)	—'35	" "	59'50

Napi üzemköltség, javítás, amortizáció ... .. 4'56 dollár, Lei 775'20

140 acker (56 hektár = 97 kat. hold) buza termelési költségei:

Végzett munka	Traktorköltség Napi 775'2 lei		Munkabérek Napi 680— lei		Összesen	
	Dollár	Lei	Dollár	Lei	Dollár	Lei
172 napi szántás	78'43	13333'1	68'8	11696—	147'23	25029'10
47 " tárcsázás	21'43	3643'1	18'8	3196—	40'23	6839'10
23 " boronálás	10'49	1783'3	9'2	1564—	19'69	3347'30
47 " vetés	21'43	3643'1	18'8	3196—	40'23	6839'10
47 " aratás	21'43	3643'1	37'6	6392—	59'03	10035'10
	153'21	26045'7	153'2	26044—	306'41	52039'70

Egyéb költségek:

vetőmag	140—	dollár, Lei	23800—
tűz- és jégbiztosítás	98—	" "	16660—
traktorvezetőnek prémium	25—	" "	4250—
vető- és aratógép javítás	20—	" "	3400—
cséplés, behordás	191'9	" "	32623—
97 kat. hold összes termelési költsége	781'31	dollár, Lei	132822'7

ami a termelt 83776 kg. (holdanként 853 kg.) után átszámítva 100 kg. buza termelési költsége 158— lei.

Természetesen nagyobb kiterjedésű középirtokon a teljesen mechanikus gazdálkodás még alacsonyabb termelési költségeket eredményez, mert a traktort többféle termelési ágazatban jobban ki lehet használni.

Végzett munka	Traktorköltség napi 702'1 lei		Munkabérek napi 510— lei		Összesen	
	Dollár	Lei	Dollár	Lei	Dollár	Lei
9 napi szántás	37'17	6318'9	27—	4590—	64'17	10908'90
4 " tárcsázás	16'52	2808'4	12—	2040—	28'52	4848'40
1'3 napi hengerezés	5'37	912'9	3'9	663—	9'27	1575'90
2 napi vetés 4 soros traktorvetőgéppel	8'26	1404'20	6—	1020—	14'26	2424'20
1'3 napi hengerezés	5'37	912'9	3'9	663—	9'27	1575'90
7 napi kapálás 4 soros traktorkultivátorral háromszor	28'91	4914'7	21—	3570—	49'91	8484'70
5 napi tengeritörés 2 soros tengeriszedőgéppel	20'65	3510'5	15—	2550—	35'65	6060'50
	122'25	20782'5	88'8	15096—	211'05	35878'50

Egyéb költségek:

vetőmag	39—	dollár, Lei	6630—
tengeri elszállításához 2 fogat	30—	" "	5100—
tengeri vetőgép, tengeri kultivátor, tengeri szedőgép			
amortizációja	87'72	" "	14912'40
alkatrészpótlás fenti gépekhez	34—	" "	5780—
Termelési költség	401'77	dollár, Lei	68300'90

ami, átszámítva a termelt 102.870 kg.-ot, 100 kg. tengeri önköltsége 66— lei. Nevezetteknek hektáronkénti termelési költsége 4'46 dol-

lár = 778'2 lei volt, míg ugyanazon kormányosság területén hasonló talajviszonyok mellett, de régi rendszerű fogatos művelésnél a termelési költség átlaga hektáronként 18'44 dollár = 3134'84 lei volt.

A felsorolt példák amerikai farmerek által elért eredményeket mutatják, így az olvasóban önkéntelenül is felmerül a kételkedés, hogy ily eredmények elérése a mi viszonyaink mellett nem lehetséges. Módomban van egy regati földbirtokos múlt évi tapasztalatait és terméseredményeit nevezett hozzájárulásával közölni.

talatait és terméseredményeit nevezett hozzájárulásával közölni.

Ing. C. Turnescu, Ferma *Negoesti* az amerikai példán okulva, 1930 év elején szintén áttért a teljesen mechanikus gazdálkodásra. Nevezett 32.5 hektáron = 56 kat. holdon termelt és kapott kereken 75.000 kg. szemtermést.

Beszerzett:

1 traktort	Lei	220.000—
4 soros tengerivetőgépet	"	42.000—
4 " traktorkultivátort	"	62.000—
háromvasu traktorekét	"	37.000—
kétsoros tárcsásboronát	"	35.000—

Összesen: Lei 396.000—

Az 56 hold tengerit a következőképen munkálta meg:

2,5 napi tarlóhántás tárcsásboronával,	
8 " mélyszántás,	
1,5 " boronálás tárcsásboronával,	
2 " kultivátormunka,	
3 " vetés a 4 soros traktorvetőgéppel,	
2,5 " elsőkapálás a traktorkultivátorral,	
2 " másodikkapálás	
1,5 " harmadik " "	

A vetés 108 cm. távolságra eszközöltetett.

Miután a 32.5 hektár dombos terület, a törésnél kiválasztott 3 jó, 3 közepes és 3 egészen gyenge parcellát, melyekből 10 négyzetméter területen felosztva a tengerit a következő eredményt kapta:

jó parcella	3,6 kg. tengeri, —9 kg. csutka, megfelel 200/0-nak
közepes parcella	2,4 kg. " —6 kg. " " 200/0-nak
gyenge " "	2—kg. " —7 kg. " " 250/0-nak

Ez az eredmény hektárra átszámítva az egyes parcellák szerint megfelel 3600-2400-2000 kg. szemtermésnek.

Költségszámítás:

Petroleum, benzin, olaj, továbbá (6 leies petr. mellett)	17000.—	Lei
gépész díja	4000.—	"
amortizáció, alkatrészpótlások a 800 lei per hektár	26000—	"
tengeri szedése, elszállítás, nap-szám	14000—	"
összesen	61000—	Lei

Turnescu ur nem számított annyira pontosan és részletesen, mint az amerikai farmerek. Viszont itt a munkabérek sokkal alacsonyabbak, mint Amerikában, úgyhogy jobb eredményt lehetne kihozni. A teljes 400.000 leies gépi befektetést 500 hektár megmunkálása után Turnescu ur papíron leírja, így jön ki hektáronként a 800 lei. Ez nagyon pesszimistikus számítás, mivel a mai modern gépek 500 hektár = 863 kat. hold = megmunkálása után még teljesen üzemképesek, hiszen vannak traktorok, melyek már 3—4000 holdat is megmunkáltak és kellő javítás után tovább használhatók.

Ha a 32.5 hektáron termelt 75.000 kg. tengerit 250 leiel számítjuk csak, úgy a

bevétel	187.500—	lei
kiadások	61.000—	lei
marad: 126.500—		lei

56 hold tengerivetésnél.

A gabonaárak erőteljes emelkedésére egyenlőre számítani nem lehet, mert, mint azt az eddigi eredménytelen gabonakonferenciák mutatták, sem az orosz, sem az amerikai gabonát Európából teljesen kiszorítani nem lehet. Nem tudják megakadályozni azt, hogy az olcsóbban termelő amerikai és orosz farmerek az európai drágábban termelő agrár-államokkal konkurráljanak.

Az európai agrárállamok részére tehát nincsen más védekezési mód, mint ugyanazt a fegyvert használni, vagyis ugyanarra a teljesen mechanikus mezőgazdasági termelésre áttérni, mint az amerikai és orosz termelők.

Az amerikai klíma megfelel a közép-európainak, sőt a buza-termő Kanada éghaj-

lata sokkal kedvezőlenebb, szélsőséesebb. Nagyrészen ez a szélsőséges éghajlat ösztönözte az amerikai szakembereket a gyors munkát elvégző modern mezőgazdasági gépek konstruálására, hogy a gazda a rendelkezésére álló kevés jó időben minden munkát befejezhessen és a termés minél kevesebb ideig legyen kitéve az időjárás viszonyosságainak.

Ha az európai agrárállamok mezőgazdaságukat mechanizálva ugyanolyan termelési költségekkel fognak dolgozni, mint az amerikaiak, akkor az ottani gabona a szállítási költségek miatt nem lesz oly megsemmisítő versenytársa az európainak és akkor majd csak minőségi versenyről lehet szó, amit kellő szelektálással mi is el fogunk érni.

Oroszország a világháború előtt Romániával és Magyarországgal együtt Európa majdnem kizárólagos gabonaszállítói voltak. A háború alatt és utána Oroszország kiesett és Amerika az ő „gabonagyáraknak” nevezhető farmjaival előretört. Oroszország politikai céljain kívül érthetően vissza akarja szerezni elvesztett piacait és úgy iparát, mint mezőgazdaságát legveszélyesebb gazdasági ellenfeleivel, az amerikai és német mérnökkel, amerikai szakmunkásokkal, amerikai gépekkel teljesen azonos módon mechanizálja, úgy, hogy az orosz kollektív termelés folytán még olcsóbban fog termelni, mint Amerika.

A múlt évi orosz gabonadumping csak egy kísérlet volt. Oroszország 1926 óta 1930. június 1-ig a hivatalos statisztikai adatok szerint 73.498 traktort állított üzembe, úgy, hogy ma minden megmunkált 868 hektárra jut egy traktor, ezzel szemben Amerikában minden megmunkált 200 hektárra jut már egy traktor. Ezt, illetve ennél jobb arányt akarnak az oroszok elérni. Az orosz gazdasági jelentések szerint a leningradi „Krasny Putilowez” és a „Stalingradi” gyárakban már teljes erővel folyik a traktorgyártás, e két gyár gyártási programja évi 52.000 traktor. Építés alatt állnak és 1932 év végére üzembe kerülnek Charkowban és Tscheljabinszkban két mammut gyár, melyek gyártási programja egyenként 40.000 traktor készítése. Ha ezek a gyárak teljesen üzemben lesznek és az orosz viszonyokat ismerve az előirányzott évi 132.000 traktor helyett csak 80.000 fog elkészülni, rövid időn belül el fogják érni az amerikai mezőgazdaságot úgy mennyiségben, mint a termelési költségek leszorításában.

Ennek a gigantikus gazdasági harcnak, mely Amerika és Oroszország között szemünk előtt kifejlődik, van, nem lehetünk pusztán szemlélői, mert hiszen közvetve a mi bőrünkön is van szó. A várható még élesebb gazdasági versenyben csak úgy állhatunk meg, ha mi is ép úgy reorganizáljuk mezőgazdaságunkat, mint ellenfeleink.

A nagybirtok modern gépi berendezésénél fogva mindig olcsón termelt és ezáltal nem is róluk volt szó. A felhozott példák és adatok kis- és középbirtokokra vonatkoznak, melyek megfelelő gépi berendezéssel, normális talajviszonyok és kellően alkalmazott munkamódszer mellett a termelési költségüket lényegesen leszállították, úgy hogy a jelenlegi alacsony árak mellett is tisztességes hasznot mutatnak ki. Ezek szolgáljanak példaként a többi kis- és középbirtokosoknak akik még mindig haboznak és nem tudják magukat elhaláztatni, miként védekezzenek az alacsony terményárak vagyont romboló hatása ellen.

Ebben a reorganizációs munkában természetesen az államnak is ki kell vennie a maga részét és olcsó, hosszulejáratau agrárhittel, kedvezményes szállítási tarifával, okoskerü adópolitikával kell segítségére lennie a mezőgazdaságnak, hogy minél előbb talpraállhasson.

A buzatermés időszerű kérdése.

Irta: dr. Konopi Kálmán.

(Az E. G. E. bányási tagozatában Temesvárott tartott felolvasás kivonata.)

(Folytatás.)

Hogy célunkat: feltétlenül exportképes búzát minél nagyobb mennyiségben előállítani elérjük, igen sok körülményre, tényezőre kell tekintettel lennünk.

A buza minőségét kialakító tényezőket két csoportra oszthatjuk. Olyanokra, amelyek akarunktól függetlenül érvényesülnek és olyanokra, amelyeknek intézése tőlünk függ, amelyek tekintetében tudásunkat, tapasztalatainkat szabadon érvényesíthetjük. Az akarunktól független tényezők: a talaj, a földrajzi fekvés, az ezzel összefüggő éghajlat és ennek évről-évre változó időjárás jellege.

Ha az időjárás is olyan állandó adottság lenne, mint a földrajzi fekvés, könnyebb dolgunk volna. Mert akkor hamarosan megtalálnánk azokat a buzafajtákat, vetésforgókat, trágyázási és művelési rendszereket, amelyek alkalmazása útján azt a legjobb minőséget termelhetjük meg, amelyre vidékünk egyáltalában képes. Így azonban a mi éghajlatunk alatt, amelynek időjárása igen nagy ingadozásokat mutat, a termelés úgy mennyiség, mint minőség tekintetében mindig kockázatos.

Földrajzi fekvés szempontjából Románia több vidéke: a Tiszamedencéhez tartozó nyugati rész, a Duna melletti síkság, Besszarábia kitünő minőségű búzát terem. Mégis vannak esztendő, amikor az időjárás mostohasága úgy megrontja a minőséget, hogy az országnak, más, rendszerint gyengébb minőséget termő vidékei sikerben dúsabb, jobb sűtőképességű búzát teremnek. Így volt ez például tavaly (1930-ban) a mi vidékünk egyes helyein. A hosszantartó szárazság és hőség a sikérképződést annyira megzavarta, hogy nem voltak ritkák az olyan búzák, amelyekben a kimosható sikér mennyisége minimális, minősége a lehető leggyengébb volt.

Ugyanez volt az eset Magyarországon egyes vidékein. A legjobb Tiszavidéken is helyenként arról panaszkodtak a háziasszonyok, hogy az idej lisztből nem lehet rétestésztát nyújtani. Viszont például nálunk Odvoson, ahol rendszerint nem terem olyan jó minőség, mint az Alföldön, az 1930-as termés minősége kifogástalan volt.

Akarunktól független állandó tényező: a talaj. Ennek vízfoghatósága, növényi tápanyagokban való természetes gazdagsága, sárga, közömbös, vagy lugos reakciója, az időjárással kölcsönhatásban, szintén jelentékeny hatással van a termés minőségére.

A vidék természeti adottságainak fontossága a minőség tekintetében úgy átment a köztudatba, hogy amint tudjuk, a budapesti és bécsi terménytőzsdék a származási vidékeket árjegyzéseikbe is felveszik. Ebben a tekintetben érdekes újítás az, hogy a budapesti terménytőzsde március 2-ától hivatalosan is jegyzi a legjobb minőségű búzafajtákat. Ezáltal kiderült, hogy jó búzáért közel 18 Pengőt is fizetnek a nagy malmok és kiviteli cégek (540 lejt), amikor a szokványos buza ára 15 P. (450 lejt) volt. Ezzel elismerésre kerül az a tény, hogy minőségbuza nemcsak a legjobb minőségű termő vidékeken terem, hanem egyes évjáratokban, egyes kiváló minőségű fajták termelőinél másutt is.

Áttérve most azokra a minőséget kialakító termelési tényezőkre, amelyek teljesen vagy legalább részben tőlünk függenek, legelső sorban a termelt buzafajták kiválasztásával kell foglalkoznom.

Azt az előítéletet, amely a háborút követő években kezdett a malomiparosok és ga-

Gyümölcsfatermelők!

Fecskendezzék szőlőjüket a világhírű

vegyszerrel, mely szép termést és

egészséges szőlőt biztosít.

Felvilágosítást és prospektusokat készséggel szolgáltat:

„PHARMA” Studerus & Co.
București, II. Strada Splru Haret No. 5.

385

bonakereskedők, sőt a gazdák köreiben is terjedni, hogy a nemesített búzák sohasem olyan jó minőségűek, mint a régi nem nemesített fajták, az újabb nagy számban végzett tudományos vizsgálatok már megdöntötték. Franciaországban Schribeaux, Németországban Neumann, Scharnagel, Schnelle, Svédországban Akermann, Magyarországon Hankóczy, Romániában Andronescu irodalmilag is feldolgozott adatokkal is igazolták ennek a vádnak tarthatatlanságát. Igenis vannak a nemesített fajták között gyöngé minőségűek is, de viszont: a növényeket épp úgy lehet minőségre is nemesíteni, mint az állatokat és ha Saundersnek sikerült nemesítéssel a híres kanadai Marquis tavaszszűzét, az európai búzák leghíresebb versenytársát kitenyésztenie, miért ne sikerülhetne az európai nemesítőknek is ugyanolyan jó lisztminőségű, de viszonyaik közé még inkább beillő fajtákat kitenyésztenie?

Ez a fogalom, hogy „minőségbuzafajta” nem azt jelenti, hogy az a fajta minden körülmények között elsőrangú minőséget fog teremni. Saját vizsgálataim alapján az idej évig azt tartottam, hogy a minőségbuzák sikértartalma és sikérminősége is változik ugyan az évjáratok szerint, de hogy ezek a fajták mindig megtartják minőségi rangsorukat. Hogy tehát egy és ugyanazon táblán, azonos tenyészkörülmények között a minőségbuza mindig jobb lesz, mint szomszédja, amelynek fajtája ezt a jelzőt nem érdemli meg. A múlt (1930) év tapasztalatai után ezt a meggyőződésemet némileg módosítanom kellett. Nem mindig, hanem csak rendszerint igaz ez az állítás. Vannak körülmények, amelyek a minőséget annyira lerontják, hogy a legjobb minőségbuza is teljesen sikermeilttes marad. A minőségbuzák megbízhatóságának igazolására egy táblázatot állítottam össze, amely hét fajtának három éven át gyűjtött minőségi adatait tartalmazza (1928—1930) és pedig évről-évre két sorozatban: pillangós virágú elővetemény után és később 10 kerülő elővetemény után. Tehát belterjes és külterjes viszonyok között. Mind a két esetben kétszer, háromszor, részben négyszer megismertelt parcellák termését vizsgáltam meg, tehát az eredmény megbízható.

Az intenzív sorozatban a három év átlagában legkevesebb volt a siker 3. számú fajtában, átlag 9.75 százalék. Maximális mennyisége 10.48%, minimális 8.49% volt. (Mindenkor száraz siker értendő.)

Legtöbb volt a 241-es fajtában, átlag 15.07%. Maximum 17.25%, minimum 11.78 százalék. Tehát ez a minőségbuza, amikor legkisebb sikértartalma volt is, többet adott, mint a másik, nem minőség fajta, amikor legjobban sikerült. Ugyancsak többet adtak legrosszabb évükben 232-es, 238-es fajtáim és a 118. számú bányai Marquis buza. Az összehasonlítás végett termelt nem nemesített helybeli származású buza, valamint egy másik bőtermő, de nem minőségbuza a 146-os, gyengébb évjártukban a 3-as fajta optimális mennyisége mögött maradtak.

A külterjes sorozatban az 1930. évi alacsony sikérszámok a minimumokat lenyomták, ott a minőségfajták minimumai a többiek maximumai alá kerültek, de minden egyes esetben magasabbak, mint a nem minőségfajták minimumai.

A fajták minőségi értékét 0-tól 5-ig terjedő számozással jelölöm meg, a 0 a legjobb, az 5 a legrosszabb minőséget jelenti. Ez az értékelés a sikermennyiségen kívül a siker minőségét is figyelembe veszi különféle vizsgálati szempontok összegezésénél.

Ennek a számszerű értékelésnek is az volt az eredménye, hogy a négy minőségbuza úgy a belterjes, mint a külterjes sorozatban minden egyes évben jobb értékszámot kapott, mint a három nem minőségbuza. Csak a 232-es fajta és a bányai 118-as Marquis képez kivételt 1929-ben, amikor is ezt a két, a hideg iránt érzékenyebb fajtát az emlékezetes tél megviselte.

(Folyt. köv.)

Dohánytermelésünk válsága.

Írta: Dr. Buianovits Rudolf.

Az általános gazdasági dekonjunktúra és termelési válság a dohánytermelőket is utólrta.

Évek során számos panasz és memorandum terjesztett a R. M. S., majd később a Casa Autonoma a Monopolurilor elé, ezek azonban meghallgatást nem nyertek, vagy csak általános kijelentésekkel a kiküldött inspektorok, vagy a C. A. M. igazgatósága által elodáztattak. A jogtalan és szerződészerűtlen dohány átvétel az általános gazdasági leromlás kapcsolatban az 1930. évi dohány beváltás során érte el a tetőpontját, amikor is a C. A. M. szervei országszerte, de főleg Erdélyben oly erőszakos rendszabályok és alacsony árak mellett vették át a leveles dohányt, mely körülmény a termelők között általános felzudulást idézett elő, s úgy a termelők, mint a dohánykertészek anyagi leromlását, sőt tönkremenetelét idézte elő.

Az északromániai dohánytermelők képviselőtében a szatmári Gazdasági Egylet dohánytermelési szakosztálya, valamint a szilágysági, bihari, aradi, marosmenti dohánytermelők az Erdélyi Gazdasági Egylet útján mozgalmat indítottak és az összes szervekhez egy alaposan kidolgozott, részletes memorandumot terjesztettek elő, melyet a Szilágyságrgyok agilis képviselője, br. Jósika János a Monopol igazgatóságánál Pasareanu termelési vezérinspektor ural is megtárgyalt. Sajnos, az elintézés ismét az általános és a tényeket nem mindenütt igazoló kijelentésekkel odáztatott el.

Tényként leszögezhető, hogy nem a termelő által kérelmezett fajta, hanem a termelési kerületek termelési főnöksége által ötletzerűen egyes helyeken termeltetett, hanyagul ellenőrzött, nem fajazonos és tiszta magot vettettek, melyből egy elköcsösült és több-

nyire külföldi exportra nem alkalmas nyers dohányanyag került ki. Dohánykísérleti átlomás nincsen, a Monopol és dohánytermelő kerületek inspektorátusai a termelő rizikójára ötletszerűleg kísérleteznek. A folyó évben az általános termelés és növényteni szabályoktól eltérőleg kat. holdanként háromszor annyi dohánypalánta melegágyat készítettek, Kerpeli híres dohányszakértő előírásával szemben, ki kat. holdanként 8 □-öl melegágyat ír elő; 25—27 □-öl melegágyat raktattak, úgy a termelők termelési költségeit, mint a dohánykertész munkáját fölöslegesen szaporítva.

A jégkár elleni biztosítási eljárás teljesen rendezetlen, évenként ötletszerűleg változik. Az egyes kerületi inspektor urak eljárási akciójától függő, de mindenesetre azon horribilis levonásokhoz képest, mit évenként az 5% levonásával eszközöl a Monopol elenyésző, s a tényleges károsult jég esetén, kárának 15—20%-ánál többet nem kap.

A dohány kacsozása tekintetében is a kísérletezések jegyében áll. A folyó évben előreláthatólag a másik szélsőségben fog mozogni, mert a már előre jelzett utasítások szerint, a dohány úgy lesz tetejezendő és az alj porlevelek eltávolítandók, hogy egy-egy tövön legfeljebb 8—12 levél maradjon. Ezen tulhajtott rendszer mindenesetre a termésátlag nagy csökkenését fogja eredményezni, kérdés, hogy a minőség előnyére-e?

A termelőknek a beváltásnál a legutóbbi 1930-as beadásánál sem volt egyenrangú képviselőjük. Annak szavazati joga nem volt a minősítésnél, s így csak mintegy háb szerepelt 40 lei napidíj mellett. Jelentősége csak akkor volna, ha rendes díjazás mellett állandó jelleggel és egyenrangú szavazati joggal végezhetné működését. Ezen jog a Monopol szerződésben vitán felül lefektetendő volna.

Teljesen valótlan, hogy a legújabb beváltásoknál az osztályozás és beváltás módja ellen felebbeszékek nem történtek, hiszen kerületenként valóságos forradalmi hangulatok és jelenetek zajlottak le, a sérelmek azonban kiterő és elodázó válaszokkal üttettek el, a kiküldött inspektorok által, sőt utóbb a beváltás megtorlásaként még brutálisabban és szerződés-ellenesebben folyt.

Hiszen közismert tény, hogy a beváltási átlag 8—12 lei között mozgott kg-ként, holott egy a szerződési alapárak átlagát figyelembe vevő beváltásnál még az Erdélyben nagy általánosságban termelt „Sátmarian” dohánynál is 22—24.50 leies átlagnak kellett volna előállani.

A legnagyobb jogtalanság és szerződés-ellenes eljárás a „Furda kihányás” dohányminősítésénél tapasztaltatott, hol a beváltó közegek valósággal kéjelegtek a leminősítésben.

Ismerek termelőt, akinek 1929. évi dohányból gyöngébb minőség mellett mindössze 15 mázsa kihányása volt, míg 1930. évi 430 mázsa dohányából 120 mázsát, tehát egy harmadát termésének minősítették „Furdának”, s csak ezen egy tételnél a III. C. és „Furda” minőség között 6 leies árdifferencia mellett 72.000 lei károsodás érte.

Jellemző egyébként, hogy ugyanezen termelő az 1926. évi rosszabb minőségű 260 mázsás dohányja után, az 1930. évi jobb minőségű 430 mázsa beadott dohányával szemben 2000 leivel kapott több pénzt, így tehát az 1929. évi átlagár beváltásához képest, ki-lónként 8 leivel jött ki alacsonyabb átlaggal, ami a 430 mázsa dohánynál csekély 344.000 lei mínuszot idézett elő.

A kirótt büntetések, önkényes, szerződés-ellenes, törvénytelen módjairól oldalakat lehetne írni, de egyfelől annyira köztudomásúak és másrészt annyi memorandummal lettek feltárva, hogy e cikk keretén belül szóvá sem tételnek.

Végül ami az export prémiumot illeti,

erre nézve meg van a termelők véleménye, ami a közismert panamak világába tartozik és szinte a tragikomikumba vész a Monopol évenként nagy vastag betűkkel hirdetményébe felvett azon kecsesgató pont, hogy a termelőket ezen prémium kilátásba helyezésével akarja a termelésre buzdítani. Ebben a termelők egyszerűen nem hisznek, mert e címen még soha egy banit sem kaptak, holott a köztudatba átment, hogy igenis voltak, főleg a 924—25 évből nagyobb arányú exportok, melyekből állítólag súlyos milliók illethnek meg a termelőket. Verziók forogtak közszájon, hogy egy a termelőket támogató bank állítatják az e címen összegyűlt pénzből. De semmi sem történt, nyilvános elszámolás a pénzekről a termelők elé sohasem látatott, s meggyőződésük az, hogy itt tőlük súlyos összeget, mely őket a szerződésben csalogató gyanánt a Monopol által önként felvett szerződési pont szerint jogosan megilletné, jogtalanul elvonatott, s a nagy államháztartás boszorkánykonyhájában más célokra, bizonyára szabálytalanul felhasználtatott.

Ami azon kijelentésnek illeti, hogy a leveles dohányt Romániában váltják be a közép-európai államokban a legjobban, a külföldi tényleges árak önmaguktól megcáfolják.

Míndezekből megállapítható, hogy a Monopol által kiadott szerződések a termelő kezében értéktelen papírok, melyeknek reáterhelő és kötelező pontjai a Monopol szervei által a legszigorúbban megköveteltetnek, sőt azontul egyes kerületi inspektorok egyéni ambíciója és tulbuzgósága alapján súlyosbíttatnak és külön kötelezettségeket rónak a termelőre, ezzel szemben a termelők lefektetett jogait, úgy a termelési rendben, mint a beváltásnál, a minősítés és átvétel tekintetében teljesen önkényesen utólag kiadott póttrendelekekkel is súlyosbíttatnak és évről-évre újabb, a termelés irrentabilitás határain mozogva. Hogy mégis akad sok jelentkező a termelésre, ezt főleg az általános gazdasági katasztrófális viszonyoknak, a gabonane-műek és állatárak nagy esésének lehet tulajdonítani és azoknak a most bár leszállított előlegpénzeknek, melyek az állandó pénzzavarban levő gazdát momentán látszólag kisegitik sok baja-gondjában.

Világszerte jelszó „a minőség termelés” így a dohánynál is. Véleményem szerint ezt nem a dohánylevelek átvételi árának fokozatos lenyomásával és a termelők elkedvelletésével, másfelől a dohánygyártmányok állandó áremelésével, hanem belátó, szakszerű és méltányos elbánás, másfelől a kecsesgató beváltási átlagárak fenntartásával lehetne elérni, mert nagyobb árak mellett a termelő igyekezne minden tudását és szorgalmát a termelésbe befektetni, a Monopol pedig exportképes, jóminőségű dohányhoz jutván, szintén jobban meglelné számítását és nem rothadna 1000 mázsa számra a dohány eladatlanul raktáraiban.

Ha a Monopolban nincs meg a kellő üzleti szellem, az illetékes dohánytermelő, gazdasági és kereskedelmi szervek, mezőgazdasági kamarák volnának hivatva összefogni és a Monopol igazgatóságával minél előbb már a folyó termelési esztendőben is olyan termelési szerződési formát közösen lefektetni, hol mind a két félnek jogai, kötelezettségei világosan és félremagyarázhatatlanul lefektetendők és azután azt mind a két szerződő fél büntető szankciók mellett, kölcsönösen betartani is kötelezve volna. Így beválna a régi közmondás, hogy a „kecske is jóllakik és a káposzta is megmaradt.”

Aki a Minerva Biztosító R. T.-nál biztosít, az közvetve az egyesületet is támogatja és így érdekeinek hathatósabb védelmét mozdítja elő.

Igen előnyös új feltételek a Jégbiztosításban.

A „MINERVA“ Biztosító bevezette a nyugaton már rég létező kármentességi engedményt.

A mai abnormális időjárás kétszeresen kötelességünké teszi, hogy terményeinknek jégkár elleni biztosításáról gondoskodjunk.

A kisebbségi magyarság hivatalos biztosítóvállalata a Minerva Biztosító Rt. igen kedvező újítást vezetett be a múlt évben a jégbiztosítás terén, miután azoknak a feleiknek, akik jégkárt nem jelentettek, 10 százalékon kezdődő és évről-évre 5 százalékkal emelkedő kármentességi engedményt nyújtott, amit a felek a díjfizetésnél levonásba hoztak. A folyó évben azok a felek, akik tavaly is a Minervánál biztosítottak, már 15 százalékos kármentességi engedményt élveznek, ami évről-évre egész 30 százalékgig emelkedik fel.

A Minerva nem a lecsökkenő piaci árak alapján állapítja meg feleinek jégkárát, hanem a biztosított egységár alapján likvidál, tehát a fél az után a terményár után kap kárterítést, amely után a díjat fizeti.

Az utóbbi években bevezették a biztosítótársaságok, hogy minden egyes kárból a biztosított összeg 5 százalékat önrészesedés (franchis) fejében levonják. A Minerva sem a múlt évben, sem ez évben nem fogja ezt sem alkalmazni.

Ezenkívül nagyon sok előnyös feltételt vezetett be, mint pld. kár esetén elfogadja az Erdélyi Gazdasági Egylet szakközegeit döntőbírákúl, tehát a károkat a gazdák vezető emberei vizsgálják felül és okleveles magyar gazdák likvidálják.

Gazdaközönségünknek fontos érdeke tehát, hogy jégbiztosítását is a kisebbségi magyar egyházak tulajdonát képező Minerva Biztosító Rt.-nél helyezze el, mert ezzel nemcsak ezen értékes közgazdasági vállalatunkat emeli és támogatja, hanem elsősorban a saját érdekeit védi és a saját részére ér el megtakarítást.

EGYLETI ÉLET

Meghívó.

Az E. G. E. és M. F. Sz. által f. év szeptember hó 3—6-ig, Marosvásárhelyen rendezendő mezőgazdasági és ipari kiállítás helyi rendező bizottsága Marosvásárhelyen a ref. koll. dísztermében junius hó 3-án d. e. 10 órakor gyűlést tart, amelyre a bizottság tagjait ezuton és tisztelettel meghívja.

Kolozsvárt, 1931. május hó 28-án.

Az Elnökség.

A gyümölcsfák tavaszi védelmének bemutatása Kolozsváron. Az Erdélyi Gazdasági Egylet Kertészeti és Gyümölcscsészeti Szakosztálya 1931. május hó 30-án Kolozsváron, a Donát-ut 214. szám alatt gyümölcsfavédelmi bemutatót rendezett. A bemutatón a gyümölcsfák védelmének gyakorlati uton való keresztülvitele és a védekezőszerek használatának módja került bemutatásra.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet Kertészeti és Gyümölcscsészeti Szakosztálya 1931. junius hó 11-én d. u. 4 órakor Gyulafehérváron a főtéri park pavillonjában gyümölcsfavédelmi bemutatót rendez, amelyre az érdekelt gyümölcsös tulajdonosokat ezuton is meghívja. A bemutatón a gyümölcsfák védelmének gyakorlati uton való keresztülvitele és a védekezőszerek használatának módja kerül bemutatásra. Kívánatos volna, hogy a legidősebb ingyenes gyümölcsfavédelmi bemutatón a környékről minden gyümölcsös tulajdonos a saját érdekében is részt vegyen. A bemutató kapcsán dr. Páter Béla ny. gazd. akad. igazgató tart előadást.

Vegyes közlemények

FELHÍVÁS A TAGDIJAK SÜRGŐS BEFIZETÉSÉRE!

Tisztelettel felkérjük az Erdélyi Gazdasági Egylet összes tagjait, hogy úgy a január hóban esedékessé vált folyó évi, mint az előző évekről hátrálékos tagdíjaitat sürgősen sziveskedjenek beküldeni az Erdélyi Gazdasági Egylet titkári hivatala címére (Cluj-Kolozsvár, Str. Andrei Mureşan-Attila-utca 10. sz.), mert az egyesületet súlyos anyagi körülményei arra kényszerítik, hogy ellenkező esetben az egyesületi jogtanácsos ur utján küldje ki a felszólításokat. Minden tisztelt Tagtársunk a saját érdekében cselekszik, ha a felesleges költségszaporítást elkerülve, tagdíjartozását haladéék nélkül rendezzi.

Az E. G. E. Elnöksége.

A mezőgazdasági kamarai szenátor választások előtt.

A 22 erdélyi vármegye mezőgazdasági kamarai szenátor választóit a választójogi törvény széjjelszórta úgy, hogy Kolozsvárra jönnek azon 16 vármegye kamarai szenátor választói, amelyekben alacsonyabb a kisebbségi választók számaránya. Csik és Háromszék vármegyéből 48 magyar kamarai szenátor választó Galacra kell menjen szavazni, noha földrajzilag ide tartoznak a kolozsvári kerülethez. A Brassó, Szeben, Temes-Torontál és Krassószörény megyei száz, sváb és magyar választók viszont Bukarestbe kell menjenek szavazni. Kolozsvárra csak a következő 16 megye mezőgazdasági kamarai jönnek: 1. Alsófehér, 2. Arad, 3. Bihar, 4. Kolozs, 5. Fogaras, 6. Hunyad, 7. Marostorda, 8. Máramaros, 9. Naszód, 10. Szilágy, 11. Szamos, 12. Szatmár, 13. Kisküküllő, 14. Nagy-küküllő, 15. Tordaaranyos és 16. Udvarhely.

A kisebbségi választók ily módon való szétdobálásának dacára is a kisebbségi választók arányszáma a kolozsvári körletben meghaladja a 20%-ot. A nemzeti párt szavazóinak arányszáma 52%, a többi sorrendben oszlik meg a pártonkivüliek, liberálisok, averscanusok és különböző kisebb pártok között. Jelöltet csak a nemzeti párt állított dr. Serban Mihály kolozsvári mezőgazdasági kamarai elnök személyében. Serban Mihály megválasztása egyhangú lesz. A kolozsvári kerületben a mezőgazdasági kamarai szenatori választás junius hó 8-án lesz Kolozsváron. A szavazás a Ferenc Józsefuti Bariju György-féle gimnázium internátusában lesz. A szavazás 10.000 lei büntetés terhe alatt kötelező. A távolmaradók leghelyesebben cselekesznek, ha e tény igazolják akár hatósági orvosi bizonyítvánnyal, akár más okirattal, amelyet bármely szavazó választó benyújthat az elnökhöz. Az elnök az elmaradást írásban adott válaszban veszi tudomásul. A kamarai szenátor választók külön választói igazolványt kapnak minden vármegye székhelyén levő törvényszéknél, amelynek kiváltása, ismételten hangsúlyozzuk, kötelező. A választók a választói igazolvány felmutatása mellett CFR vonalain ingyen utazhatnak a szavazás helyére és vissza, vagyis Kolozsvárra, Galacra és Bukarestbe és vissza. A választók csak III. osztályon utazhatnak díjtalanul. A távolmaradást igazoló okmányokat az E. G. E.-hez is beküldhetik, mert E. G. E. gondoskodik arról, hogy azok beadassanak illetékes helyre.

A jégbiztosítások feladásának ideje elérkezett. Csendes esőkre nem számíthatunk, csak pástás viharokra, zivatarokra, amelyek legtöbbször jéggel járnak. Az óvatos gazda idejében biztosít a jég ellen a magyar alapítási Minerva Biztosító Rt.-nél.

ELMARAD A KOLOZSVÁRI MEZŐGAZDASÁGI KAMARAI SENÁTOR VÁLASZTÁS. Lapzártakor értesülünk, hogy a kormány mezőgazdasági kamarai szenátor jelöltjének jelölését nem fogadta el formai okokból a kolozsvári törvényes elnöke. Így egyedüli jelölt lévén dr. Serban Mihály, őt megválasztott mezőgazdasági kamarai szenátornak nyilvánította. Ennek folytán szenátor választás nem lesz, a választói igazolványokat a kamarai tagok nem kell kiváltásuk és nem is kell 8-án Kolozsvárra utazzanak.

Bomlik az első kényszerszindikátus. Az állatexportörök kényszerszindikátusa bomlásnak indult. A nagytökés exportörök a kisebbekre súlyos anyagi terheket róttak. Az ily uton gyakorolt nyomás következtében a kényszer hatása alatt kiléptek a szindikátusból, amelybe való belépésük is kényszerből történt. Így ma egy pár nagytökés exportör diktátor mondjára intézi az export-ügyet. A helyzet tarthatatlanságát kénytelen lesz belátni Manoilescu miniszter is és akkor talán nem fogja sem a termelőket, sem az ipari vállalatokat akaratauk ellenére kényszerszindikálizálni.

A kormány engedélyezte az E. G. E. marosvásárhelyi kiállítását. A földművelésügyi minisztérium a héten értesítette az Erdélyi Gazdasági Egyesületet, hogy a Marosmegyei Földmives Szövetséggel karöltve, Marosvásárhelyen folyó évi szeptember hó 3—6. napjain rendezendő mezőgazdasági és ipari kiállítását engedélyezte 101.259—1931. sz. alatt. A belügyminisztérium értesítése is megérkezett, mely szerint a kiállítás és gazdaggyűlések megtartását a belügyminiszter is engedélyezte 2770—1931. sz. alatt.

A Marosmegyei Földmives Szövetség július hó folyamán méhészeti, gyümölcscsészeti és szőlészeti tanfolyamot rendez a kisgazdák részére. A tanfolyamon való részvétel díjtalan. Jelentkezhetni lehet naponta 9—12 óráig a Szövetség titkári hivatalában, Marosvásárhelyen a Teleki Tékában.

Értékesítsük természeti kincseinket. Erdély természeti kincsekben olyan gazdag, hogy messze földön nincsen ehhez hasonló gazdagság. Vasa, aranya, szene, földgáza, sója, ásványvize, gyógyfürdői, cement, gipsz, mész, téglakészítésre alkalmas kőzete, talaja, márványa, aragonitja, fája stb. stb. Igen sok birtokos nem tudja hasznosítani a birtokában levő kincset, mert anyagjaik felhasználási lehetőségeit nem ismeri. Az Erdélyi Gazdasági Egylet által szept. 26—30 napjain Marosvásárhelyen rendezendő mezőgazdasági, ipari és háziállatkiállítás keretében Erdély természeti kincsei külön csoportban kerülnek kiállításra és a kiállítás rendezősége az anyag bírálati áttekintése alkalmával díjtalanul szolgál az érdekelteknek szaktanácsal. Ajánljuk az érdekeltek figyelmébe, hogy ezt a kedvező alkalmat használják ki. Bejelentésüket elfogadjuk az E. G. E. Elnökségénél.

A rokkantak és a rheuma. A rheuma nem ismer társadalmi különbséget, nem ismer országhatárokat és birodalma az egész világ. Amerre a rheuma jár, megnövekedik a rokkantak listája, amint ezt a hivatalos statisztikai adatok bizonyítják. Megdöbbentő számokat olvasunk Engländer Árpád dr. kiváló szakavatottsággal megírt könyvében, amely „A rheumás bajok házi kezelése“ (II. kiadás) címmel jelent meg. Rámutat a baj komoly és veszélyes voltára s arra, hogy a betegség leg-súlyosabb formáit a betegek nemtörődömségükkel okozzák. Ismerteti a baj lényegét, kórokozóit és hangsúlyozza a házi kezelés fontosságát, mely az orvosi kezelés mellett a gyógyulásnak segítő tényezője. Rheumás betegeknek nélkülözhetetlen hézagpótló munka. — A könyv népszerűségére jellemző, hogy az első kiadás pár hónap alatt elfogyott; most jelent meg a második kiadás, mely minden könyvkereskedésben kapható. Ára 2.40 P.

Fej-, váll- és ágyékrheumánál, idegfájásoknál, csipőszaggatásoknál és zsábnál a természetes „Ferenc József” keserűvíz rendkívül hasznos háziszor, mely kora reggel egy pohárral bevéve, az emésztőcsatornát jól kitisztítja. Egyetemi klinikákon szerzett tapasztalatok tanúsítják, hogy a valódi Ferenc József víz gyors és biztos hatása, kitűnő gyomor- és bél-tisztító szer. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Szegődménylevelek kaphatók az E. G. E.-nél. Több oldalról merül fel az a kívánság, hogy a gazdaközönség gazdasági nyomtatvány szükségletéről gondoskodjék az E. G. E. Ezen kívánalomnak eleget teendő, az egyesület szegődménylevelet nyomtatott. A szegődménylevél az alkalmazott alkalmazási feltételeinek felsorolására, a kivett járandóságok feltüntetésére és az átadott tárgyak leltározására tartalmaz rovatokat. Ezek ára darabonként 3 L. Megrendelhető az E. G. E. titkári hivatalában. (Kolozsvár, Attila-utca 10.)

PIAC.

Kolozsvári terményárak. Buza 350—370, árpa 360—370, zab 380—390, tengeri 300—310, rozs 300—305 lej 100 kg.-ként.

Brassói gabonaárak. Buza 380—430, rozs 300—310, sörárpa 400—420, takarmányárpa 330—350, zab 480—500, tengeri 330—350 lej 100 kg.-ként.

Székelyudvarhelyi terményárak. Buza 68—70, zab 45—48, rozs 58—60, tengeri 60—62 lej 20 literes vékánként.

Nagyvárad piaci árak. Zab 335, tengeri ab Chişineu 300, korpá zsák nélkül 295 lej 100 kg.-ként.

Temesvári gabonaárak. Buza 325—335, árpa 345—350, zab 400—420 lej 100 kg.-ként.

Budapesti terményárak. Buza 77 kg.-os 448—452, rozs 441—445, takarmányárpa 555—558, sörárpa 595—600, zab 667—675, tengeri 440—445 lej 100 kg.-ként.

APRÓHIRDETÉSEK.

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA: szavanként 4 lej Vastagabb betűkkel szedett szavak kétszeres áron számíttatnak. Legkisebb apróhirdetés díja 40 lej

Eladó 2 éves igen jó karban levő MÁV. gyártmányú 1200-as cséplőgarnitúra International traktorral és ekével teljesen komplett felszereléssel, elhalálozás miatt igen olcsó áron és kedvező fizetési feltételek mellett. Megtekinthető Kolozsvárt, Honvéd-utca 80 sz.

Eladók importált, Budapesti 1931. évi tenyész. állatvásáron I. díjat nyert, magyar országos törzsi könyvbe bevezetett faj Yorkshire tenyészkozzák, leszármazott fajmalacok gr. Teleki Károly gazdaságában Dumbrăvioara—Sáromberke jud. Mures. 389

Eladó törzskönyvezett I-sörrendű 100 drb. Rhode Island Red tyúk és 80 drb. amerikai fehér Leghorn tyúk; 1 évesek, kitűnő tojók, vérvizsgáltak, betegségmentesek, Bodor Ilona rákosszentmihályi állami ellenőrzés alatt álló törzstenyészetéből. Ára ab K.-vár 250 Lei darabonként. Ugyanott kakasok is rendelkezhetőek 200 Leies árban. 390

Marabu keltetőgépek

gravitációs központi melegfűtéssel,
többszörösen kitüntetve, raktárról szállít

„MODERNA”

épitőipari gépek és rádiátor R.-T.

Braşov, Str. Infundată (Kis-u.) 12

Ajánlat és prospektus díjmentesen!

Az E. G. E. kiadásában megjelent könyvek és egyéb nyomtatványok árjegyzéke.

1. ár, ha a füzetet személyesen veszi meg;
2. ár, ha a füzet árát előzetesen beküldi és egyszerű postal küldés mellett, a füzet megérkezését felelősséget nem vállalunk.
3. ár, ha a füzet árát előzetesen beküldi ajánlott és felelős postal küldéssel.
4. ár, ha a füzetet utánvétellel küldjük meg.

Megrendelések azok értékével együtt az Erdélyi Gazdasági Egylet titkári hivatala (Cluj—Kolozsvár, Str. Andrei Mureşan 10.) címére küldendők. Öt példányon felüli füzetmegrendelés esetén 25 százalék kedvezmény.

	Lej
2. Gáspár J.: A kaszálók és legelők ápolása	40 43 53 61
3. Virág Elek: Sertésenyésztés és hizlalása	40 43 53 61
4. Tormay Béla. A borjúk fölneveléséről	15 18 28 36
6. Hauer Géza. A fejőstehénről	15 18 28 36
12. Rittler G. A házikert	40 43 53 61
20. K. Vörös S. A gazdaságok béréndezéséről	15 18 28 36
21. Marx Ferenc. A kosárfűz termelése	15 18 28 36
22. Kovácsy B. Házi állataink takarmányozása	15 18 28 36
36. Jakab L. Allataink egészségének gondozása	25 28 38 46
43. Ikafalvi. Szőlőművelésről	15 18 28 36
46. L'Hullier I. A káposzta-félék termesztése	15 18 28 36
47. Dr. Balntner F. A mezőgazd. szeszgyárak	15 18 28 36
48. Dr. Nagy E. A cukorrépa termelése	50 53 63 71
56. Dr. Cséser Lajos: Kalauz a falusi gazdasági társadalomtudományban	25 28 38 46
59. Cséser Gyula. Az utak és terek fásítása	15 18 28 36
60. Dr. Szentkirályi Á. Erdély juhait és juh-tenyésztése	50 53 63 71
61. Dr. Péter B. A gyógynövénytermesztés	25 28 38 46
62. Dr. Péter Béla. A gyümölcsfák betegségek és ellenségei, valamint a gyümölcsfák terméketlenségének okai	40 43 53 61
63. Dr. Nagy E. A gazdakörök szervezéséről	40 43 53 61
Gazdakör alapszabályminta drbja	5 8 18 26
Hágtatási jegyzék darabja	5 8 18 26
Hágtatási és borjázási jegyzék darabja	5 8 18 26
Törzskönyvelési lap tehének és bikák részére	5 8 18 26
Próbafejlési napló darabja	5 8 18 26
Napszámjegyzék 100 oldalas	30 33 43 51
Napszámjegyzék 50 oldalas	25 28 38 46
Napszámjegyzék 16 oldalas	10 13 23 31
Szegődménylevél darabja	4 7 17 25
Az állattenyésztésről szóló törvény	10 13 23 31
Dr. Szentkirályi Akos „Erdélyi szarvasmarha-tenyésztésének dolga”	15 18 28 36
Utasítás a községi legelők kezelésére és kihasználására nézve	10 13 23 31

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank RT.

Cluj-Kolozsvár, Piaţa Unirii (volt Mátyás király-tér) 7. szám

Betéteket előnyös kamattal fogad el és rendszerint felmondás nélkül fizet vissza. Olcsó kölcsönöket nyújt.

Fiókjai: Dej-Dés, Dicsőszentmárton, Alba-Iulia-Gyulafehérvár, Târgu-Mures-Marosvásárhely, Oreda-Nagyvárad és Timişoara-Temesvár.

SAJÁT TŐKÉI: 143 MILLIÓ LEJ

Affiliált intézetei: Torda-Aranyosvármegyei Takarékpénztár Rt. Turda-Torda, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Aiud-Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Odorheiu-Székelyudvarhely és Cristur-Székelykeresztúr, Szászregényvidéki Takarékpénztár és Hitelbank Rt. Reghin-Szászregén, Népbank Rt. Huedin-Bánffyújvárad, Szamosújvári Hitelbank részvénytárs. Gherla-Szamosújvár.

Minden bankügyletet legelőnyösebben végez Áruraktárral a vasut mellett 3804

AMBROSI, FISCHER & CO AIUD·JUD·ALBA

Szöllőoltványok,
alanyvesszők, gyümölcsfák, diszfák, rózsák,
stb. legjobb beszerzési forrása.

Árjegyzék kívánatra díjtalan

Még rossz borárok mellett is
kifizeti magát a szőlőtermelés,
de csak, ha
teljes termést ér el.

Minden kártevőt elpusztít az ARZOLA - SULFAROL

adagolása.

1 l. vízbe 1 kg. gálic, 1 kg. méz. 1/2 kg. Sulfarol,
1/4 kg. Arzola.

Ismertetőt ingyen küldenek a lerakatok:

— Aiud: Hangya központ. — Alba-Iulia: Karl F. Jickeli. — Arad: Mezőgazdák Kereskedelmi Rt. — Baia Mare: Haracsek Vilmos. — Careii: Sztruhár & Mandl. — Cluj: Agrotechnica, Cal. Reg. Ferdinand 8, Schieb & Co. P. Mihai Viteazul 40. — Dej: Gazdasági Egylet. — Oradea: Takarékság Szövetkezet, Piaţa Unirii 5 sz. — Satu-Mare: Mezőgazdák Rt. — Simleu: Schwarz M. — Timişoara: Karner Ede Rt. Str. Brătianu 12. — Zalău: Kincses és Erdey. —

Vezérképviselő: FREDERIC SPODHEIM és TÁRSA
360 Bucureşti 2, Bulev. Elisabeta 55.

VETŐMAGVAK

Lucerna és lóheremagvak,
arankamentes államilag olomzárolt
Zöldség- és virágmagvak

garantált fajtisztá és csiraképes

Fű- és heremagvak állandó rétek
és legelők bevetésére

Takarmányrépamagvak eredeti
behozatal közismert tenyésztőktől
Műtrágya

**Kertművelési és méhészeti
cikkek** nagy választékban.

Raktárról szállít legolcsóbb ár mellett az

**Erdélyi Szász Gazdasági
Egylet árucarnoka**
S i b i u

Sörgöncim: Verkaufshalle Sibiu.
Telefon: No. 200. 374 Árjegyzék ingyen.

GAZDÁK, SZERVEZKEDJETER!